

el balancet

E.O. Chirovici

**EL
LLIBRE
DELS
MIRALLS**

edicions

62

E. O. CHIROVICI

El llibre dels miralls

Traducció d'Albert Torrecasana

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *The Book of Mirrors*
Copyright © RightsFactory SRL 2017

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: abril del 2017

© de la traducció: Albert Torrecasana, 2017

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.

Av. Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona

www.edicions62.cat

info@edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Imprès a Romanyà Valls

DIPÒSIT LEGAL: B. 6.257-2017

ISBN: 978-84-297-7585-3

Per a gairebé tots els nord-americans, 1987 va ser l'any que la borsa es va enfilegar pels núvols abans de caure estrepitosament, l'any que l'Irangate va continuar fent trontollar la poltrona de Ronald Reagan a la Casa Blanca, i l'any que *The Bold and the Beautiful* va començar a envair totes les llars nord-americanes. Per a mi, en canvi, va ser l'any que em vaig enamorar i que vaig descobrir l'existència del mal.

Feia una mica més de tres anys que estudiava a Princeton i vivia en un edifici vell i lleig de Bayard Lane, entre el Museu d'Art i la biblioteca del Seminari. La casa tenia una sala d'estar i una cuina americana a la planta baixa, i dues habitacions de matrimoni amb un quarto de bany cada una al primer pis. Tot just era a deu minuts a peu de la McCosh Hall, on jo feia gairebé totes les classes de la carrera.

Una tarda d'octubre, vaig arribar a casa, vaig entrar a la cuina i em va sorprendre trobar-hi una dona jove, alta i esvelta que lluïa una cabellera rossa amb la clenxa al mig. Em va dedicar una mirada afable a través d'unes ulleres de muntura gruixuda que li conferien un aire sobri i sensual alhora. Intentava obtenir mostassa prement-ne el tub amb

les mans, però no s'havia adonat que abans n'hauria d'haver desenganxat la protecció de paper d'alumini. Vaig desenroscar el tap, vaig desenganxar la protecció i vaig tornar el tub a la noia. Ella m'ho va agrair i va escampar la salsa groga i densa per la salsitxa de frankfurt que s'havia acabat de bullir.

—Ei, gràcies —va dir, en un accent que l'havia acompanyada des de l'Oest Mitjà i del qual no semblava gaire disposada a desfer-se, ni que fos per estar a la moda—. En vols?

—No, gràcies. Per cert, em dic Richard Flynn. Ets la nova llogatera?

Va fer que sí amb el cap. Havia clavat una queixalada voraç al frankfurt i ara maldava per empassar-se el mos a correuita abans de respondre.

—Laura Baines. Encantada. Que tenia una mofeta o alguna cosa per l'estil, el llogater d'abans? A dalt hi fot una pudor que fa caure d'esquena. L'hauré de pintar igualment, però... I la caldera tampoc no acaba de carburar, oi? M'he hagut d'esperar mitja hora perquè s'escalfés l'aigua.

—Fumava com un carreter —li vaig comentar—. No em refereixo a la caldera, eh?, sinó al paio d'abans. I no només fumava cigarrets, ja m'entens... Però, a part d'això, era bon paio. De cop i volta va decidir que es volia prendre un any sabàtic i se n'ha tornat a casa. Ha tingut sort perquè la propietària no li ha fet pagar el lloguer del que quedava d'any. Pel que fa a la caldera, ja han vingut a arreglar-la tres tècnics diferents. De moment no hi ha hagut sort, però encara no he perdut l'esperança.

—Bon vent, doncs —va dir la Laura, mastegant i referint-se a l'antic llogater, i llavors va assenyalar el microones del marbre—. Estic fent crispetes: ara miraré la tele una estona. A la CNN surt la Jessica en directe.

—Qui és la Jessica? —vaig preguntar.

El microones ens va avisar que les crispetes ja estaven a punt per ser abocades al gran bol de vidre que la Laura havia tret de les profunditats de l'armariet de sobre l'aiguera.

—La Jessica McClure és una nena que ha caigut en un pou a Texas —em va explicar la Laura—. La CNN en transmet l'operació de rescat en directe. Com pot ser que no te n'hagis assabentat? Tothom en parla!

Va omplir el bol de crispetes i em va fer un gest perquè la seguís a la sala d'estar.

Ens vam asseure al sofà i va engegar la tele. Durant una estona, mentre observàvem els esdeveniments que se succeïen a la pantalla, cap dels dos no va dir res. Feia un octubre tirant a càlid, la pluja habitual de l'època brillava per la seva absència i el crepuscle s'esmunyia a través de les portes corredisses de vidre. Més enllà hi havia el parc que envoltava Trinity Church, fosc i misteriós.

La Laura es va acabar el frankfurt i va agafar un grapat de crispetes del bol. Semblava que s'havia oblidat del tot de la meua presència. A la pantalla del televisor, un enginyer explicava a un enviat especial els avenços en el pou paral·lel que havien obert per permetre que l'equip de salvament accedís directament a la nena que havia quedat atrapada sota terra. Del sofà estant, la Laura es va treure les sabatilles d'un xut, va arronsar les cames i es va posar els peus sota el cos. Vaig veure que s'havia pintat les ungles dels peus de color lila.

—Què estudies? —li vaig preguntar al cap d'una estona.

—Estic fent un màster de psicologia —va respondre sense desclavar els ulls de la pantalla—. És el segon que

faig. Ja en tinc un de matemàtiques, de la Universitat de Chicago. Sóc nascuda i criada a Evanston, Illinois. Hi has estat mai? On la gent mastega tabac Red Man i es dedica a cremar creus?

Vaig calcular que devia tenir dos o tres anys més que jo, cosa que m'intimidava una mica. Quan tens aquestes edats, una diferència de tres anys sembla abismal.

—Em pensava que això passava a Mississipí —vaig dir—. La veritat és que no hi he estat mai, a Illinois. Vaig néixer i créixer a Brooklyn. Només hi he estat un cop, a l'Oest Mitjà, un estiu, quan tenia quinze anys, em sembla: el meu pare i jo vam anar a pescar a les Ozarks, a Missouri. També vam fer una visita a Saint Louis, si no em falla la memòria. Psicologia després de matemàtiques?

—És que a l'escola em tenien per una mena de geni —va dir—. Quan anava a l'insti, vaig guanyar un grapat de competicions internacionals de matemàtiques, i als vint-i-un anys ja havia acabat el màster i estava a punt de començar el doctorat. Però vaig rebutjar totes les beques i vaig venir aquí a estudiar psicologia. El màster em va ajudar a entrar en un programa de recerca.

—Perfecte, però encara no m'has contestat la pregunta.

—Tingues una mica de paciència.

Es va espolsar les engrunes de crispetes de la samarreta.

Ho recordo perfectament. Duia uns texans rentats a la pedra, d'aquells amb diverses cremalleres que començaven a estar de moda en aquella època, i una samarreta blanca de màniga curta.

Va anar a buscar una coca-cola a la nevera i em va preguntar si en volia una. Va obrir les llaunes, hi va intro-

duir una palleta a cada una, va tornar al sofà i me'n va allargar una.

—Un cop llicenciada, aquell mateix estiu, em vaig enamorar d'un noi d'Evanston. Ell havia anat a passar les vacances a casa. Feia un màster d'electrònica al MIT, alguna cosa relacionada amb els ordinadors. Era un noi ben plantat i aparentment intel·ligent que es deia John R. Findley. Tenia dos anys més que jo i ens havíem conegut una mica a l'institut. Però, al cap d'un mes, me'l va prendre la Julia Craig, una de les criatures més imbècils que he conegut mai, un tipus d'homínid que havia après a articular una dotzena de paraules, a depilar-se les cames i a fer servir la forquilla i el ganivet. Em vaig adonar que encara que servidora tingués molta traça a l'hora de resoldre equacions i integrals, no tenia ni la més remota idea del que pensaven les persones, en especial els homes. Vaig entendre que, si no anava amb compte, em passaria la vida envoltada de gats, conillets d'índies i lloros. I per això a la tardor següent vaig venir aquí. La mare es va preocupar i va intentar fer-me canviar d'opinió, però també em coneixia prou bé per saber que li hauria costat menys ensenyar-me a volar amb una escombra. El cas és que acabo aquest any i no m'he penedit mai de la decisió que vaig prendre.

—Jo també acabo aquest any. I ja ho has après, el que t'havies proposat? —li vaig preguntar—. Em refereixo a la manera de pensar dels homes...

Em va mirar directament als ulls per primera vegada.

—No ho sé ben bé, però em sembla que he progressat. En John va trencar amb aquella Godzilla al cap de poques setmanes. Però després no li vaig contestar les trucades, tot i que fa mesos que intenta posar-se en contacte amb mi. Potser sóc massa primmirada, ves.

Es va acabar la coca-cola i va deixar la llauna buida damunt la taula.

Vam continuar mirant el rescat de la nena de Texas i vam xerrar gairebé fins a la mitjanit, bevent cafè i sortint de tant en tant al jardí a fumar els Marlboro que havia anat a buscar a la seva habitació. En un moment determinat, la vaig ajudar a entrar les coses que encara tenia al maleter del cotxe, un Hyundai vell aparcat al garatge.

La Laura era simpàtica, tenia sentit de l'humor i de seguida em vaig adonar que era molt culta. Com qualsevol adult incipient, jo era una massa desbordant d'hormones. En aquella època, no tenia nòvia i estava desesperat per tenir relacions sexuals amb algú, però recordo clarament que d'entrada ni tan sols em va passar pel cap la possibilitat de ficar-me al llit amb ella. Tot i així, la perspectiva de compartir casa amb una dona em trasbalsava d'una manera agradable, perquè era una cosa que encara no havia experimentat. Era com si, de cop i volta, pogués tenir accés a misteris que fins llavors m'havien estat prohibits.

La veritat era que la universitat no m'agradava i que només tenia ganes d'acabar el curs que em quedava i tocar el dos.

Jo havia nascut i m'havia criat a Brooklyn, concretament a Williamsburg, a prop de Grand Street, on les cases eren molt més barates que ara. La mare era professora d'història a l'institut mixt de Bed-Stuy, i el pare feia d'auxiliar a l'hospital Kings County. En altres paraules, jo no era de classe mitjana, però em sentia com si ho fos, sobretot pel barri obrer on vivia.

Vaig créixer sense importants penúries materials, tot i

que els meus pares no es podien permetre un bon reguitzell de coses de les quals ens hauria agradat gaudir. Els autòctons de Brooklyn em resultaven interessants i em sentia com un peix a l'aigua entre aquella Babel de races i costums diferents. Els anys setanta van ser delicats per a la ciutat de Nova York, i hi recordo moltes persones que la ballaven magra i un augment considerable de la violència.

Quan vaig arribar a Princeton, em vaig apuntar a unes quantes associacions acadèmiques, vaig entrar en un dels famosos clubs dels menjadors de The Street i vaig freqüentar els actors amateurs del Triangle Club.

Davant d'un cercle literari amb un nom exòtic, vaig llegir en veu alta un seguit de relats que havia escrit poc abans d'acabar l'institut. Al capdavant d'aquell grup hi havia un escriptor una mica famós que feia de professor visitant a la universitat, i els seus socis rivalitzaven torturant la llengua anglesa per crear poemes inintel·ligibles. Quan van veure que els meus contes seguien un estil «clàssic» i que trobava inspiració en les novel·les de Hemingway i Steinbeck, em van començar a considerar una mica raret. El cas és que al cap d'un any jo ja passava tot el temps lliure que tenia a la biblioteca o a casa.

Gairebé tots els estudiants provenien de la classe mitjana de la costa Est, una classe que s'havia endut un bon ensurt a la dècada dels seixanta —quan havia semblat que el món se'ls ensorrava— i que havia educat els seus plançons amb l'objectiu d'impedir que es repetís aquella bogeria. Els seixanta havien tingut música, manifestacions, l'estiu de l'amor, l'experimentació amb les drogues, Woodstock i els anticonceptius. Els setanta havien presenciat la fi del malson del Vietnam i el naixement de la música disco, les peces acampanades i l'alliberament ra-

cial. Per tot plegat, em feia la sensació que els vuitanta no tenien res d'èpic, i que la nostra generació havia perdut el tren. El senyor Ronald Reagan, com un vell i astut xaman, havia conjurat els esperits dels anys cinquanta per destarrotar els cervells de la nació. Els diners enderrocaven d'un en un els altars de tots els altres déus i es preparaven per interpretar la dansa de la victòria, mentre una corrua d'àngels rodanxons amb un barret Stetson sobre els rínxols rossos entonaven himnes a favor de la llibertat d'empresa. «Ànims, Ronnie!».

Els altres alumnes, malgrat els posats rebels que adoptaven, em semblaven uns esnobs conformistes, convençuts com sens dubte estaven que allò era el que s'exigia als universitaris de l'Ivy League com una mena de record vague de dècades pretèrites. Les tradicions tenien un paper important a Princeton, però per a mi només eren comèdia; el temps les havia buidat de significat.

Jo considerava que la majoria dels professors eren uns mediocres que s'aferraven a una feina atractiva. Els estudiants que jugaven a ser marxistes i revolucionaris amb els diners dels pares rics no s'atipaven mai de llegir totxos com *Das Kapital*, mentre que els que es tenien per conservadors es comportaven com si fossin descendents directes del pelegrí del *Mayflower* que, encimbellat al pal major i protegint-se els ulls del sol fent visera amb una mà, havia cridat: «Terra a la vista!». Per als primers, jo era un petit-burgès —una classe menyspreable— i tenia uns valors que s'havien d'esclafar; per als segons, només era púrria blanca de Brooklyn, algú que se'ls havia infiltrat en aquell meravellós campus amb intencions sospitoses i indubtablement detestables. A mi, Princeton em semblava un lloc envaït per robots pedants que parlaven amb accent de Boston.

Però és probable que tot això només existís dins el meu cap. Quan estava a punt d'acabar l'institut, després d'haver decidit que volia ser escriptor, m'havia anat creant una imatge lúgubre i escèptica del món, sobretot gràcies a l'ajuda inestimable dels senyors Cormac McCarthy, Philip Roth i Don DeLillo. Estava convençut que els escriptors com cal havien de ser persones tristes i solitàries que rebien xecs amb quantitats ingents en concepte de drets d'autor i que passaven les vacances en luxosos complexos turístics europeus. Em deia a mi mateix que si el dimoni no hagués reduït Job a un home desfet i fatigat assegut en una pila de fems, Job no s'hauria fet mai un nom i la humanitat hauria quedat privada d'una obra mestra de la literatura.

Com que només em quedava al campus si era imprescindible, normalment els caps de setmana tornava a Nova York. Vagarejava per llibreries de vell de l'Upper East Side, veia obres de teatre en sales poc conegudes de Chelsea i anava a concerts de Bill Frisell, Cecil Taylor i Sonic Youth a la Knitting Factory, que acabava d'obrir a Houston Street. També anava sovint als cafès de Myrtle Avenue o travessava el pont fins al Lower East Side i anava a sopar amb els meus pares i el meu germà petit, l'Eddie, que encara feia secundària, en un d'aquells restaurants familiars on tothom sap el nom de tothom.

Jo aprovava sense esforçar-m'hi, ben agombolat en la zona de confort del notable, amb l'objectiu d'estalviar-me maldecaps i de tenir temps per escriure. Vaig escriure un bon grapat de contes i vaig començar una novella que, tanmateix, només es va allargar uns quants capítols. Escrivia amb una antiga Remington que el pare havia trobat en unes golfes i que després havia arreglat i m'havia regalat

quan me n'havia anat a la universitat. Gairebé tots els meus textos, que vaig rellegir i corregir una vegada i una altra, van acabar a la paperera. Cada cop que descobria un autor nou, l'imitava sense ser-ne conscient, com un ximpanzé enlluernat per la imatge d'una dona amb un vestit vermell.

Per algun motiu no m'agradava drogar-me. Havia fumant herba per primera vegada als catorze anys, durant una excursió al Jardí Botànic. Un nano que es deia Martin havia portat dos porros i ens els anàvem passant entre cinc o sis en una mena d'amagatall i amb la sensació que les aigües tèrboles de la delinqüència ens arrossegaven per sempre cap al fons. A l'institut havia tornat a fumar unes quantes vegades, i també m'havia emborratxat amb cervesa barata en un parell de festes celebrades en pisos sòrdids de Driggs Avenue. Però, per a alleujament dels meus pares, l'alcohol i les drogues no em proporcionaven cap plaer. En aquella època, si eres propens a desviar-te del camí recte i estret, tenies més probabilitats d'acabar apunyalat o mort per sobredosi que no pas de trobar una feina digna. A l'institut vaig estudiar de valent, vaig treure molt bones notes i vaig rebre ofertes tant de Cornell com de Princeton. Vaig acceptar la segona, que en aquella època es considerava més progressista.

La televisió encara no s'havia convertit en una desfilada infinita de programes en què diversos perdedors es veuen obligats a cantar, a ser ofesos per presentadors vulgars o a tirar-se en una piscina infestada de serps. Els programes de la televisió nord-americana encara no s'havien transformat en una història explicada per un idiota, farcida de

sons i de rialles, i sense solta ni volta. Però la veritat és que en aquella època tampoc no em despertaven gens d'interès els hipòcrites debats polítics, les facècies sense suc ni bruc o les pel·lícules de sèrie B protagonitzades per adolescents que semblaven de plàstic. Els pocs productors i periodistes dignes dels anys seixanta i setanta que encara remenaven les cireres als estudis de televisió semblaven incòmodes i neguitosos com uns dinosaures mirant el meteorit que anunciava la fi de la seva era.

Però, tal com servidor estava a punt de descobrir, a la Laura li agradava assaborir una dosi diària de teleporque-ria nocturna, adduint que era l'única solució perquè se li atuís una mica el cervell, la qual cosa li permetia classificar, ordenar i desar tot el que havia acumulat durant el dia. Així doncs, en el transcurs d'aquella tardor de l'any 1987 després de Crist, vaig mirar la tele més que mai, i obtenia una mena de plaer masoquista d'aquell escarxofament al sofà al costat de la Laura, mentre comentàvem els programes d'entrevistes, les notícies i les sèries setmanals com els dos avis criticaires que sortien en una llotja a *The Muppet Show*.

Del professor Wieder, no me'n va parlar de seguida. No va ser fins a Halloween que va esmentar que el coneixia. Durant aquells anys, era una de les figures docents més importants de Princeton, on el consideraven una mena de Prometeu que havia baixat entre els mortals per compartir-hi el secret del foc. Estàvem mirant *Larry King Live* i hi havien convidat en Wieder perquè parlés sobre drogado-cció: el dia abans, tres nois havien mort de sobredosi en una cabana a prop d'Eugene, a l'estat d'Oregon. Va resultar que la Laura i el professor eren «bons amics». Jo ja devia estar enamorat d'ella, encara que no en fos conscient.